

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت
دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

استاندارد آموزش شایستگی

تسهیلگری

گروه شغلی

خدمات آموزشی

کد ملی آموزش شایستگی

۲	۴	۲	۲	۴	۰	۴	۹	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
ISCO-08				سطح مهارت	شناسه گروه			شناسه شغل			شناسه شایستگی		نسخه	

تاریخ تدوین استاندارد: ۱۳۹۹/۳/۶

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی‌ها و توانمندی‌های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه‌ای نیز گفته می‌شود.

استاندارد آموزش :

نقشه‌ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی‌های موجود در استاندارد شغل.

نام یک شغل :

به مجموعه‌ای از وظایف و توانمندی‌های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می‌رود اطلاق می‌شود.

شرح شغل :

بیانیه‌ای شامل مهم‌ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی، مسئولیت‌ها، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل.

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به یک استاندارد آموزشی.

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی‌ها و توانایی‌هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می‌رود.

کارورزی:

کارورزی صرفاً در مشاغلی است که بعد از آموزش نظری یا همگام با آن آموزش عملی به صورت محدود یا با ماکت صورت می‌گیرد و ضرورت دارد که در آن مشاغل خاص محیط واقعی برای مدتی تعریف شده تجربه شود. (مانند آموزش یک شایستگی که فرد در محل آموزش به صورت تئوریک با استفاده از عکس می‌آموزد و ضرورت دارد مدتی در یک مکان واقعی آموزش عملی ببیند و شامل بسیاری از مشاغل نمی‌گردد.)

ارزشیابی :

فرآیند جمع‌آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر، که شامل سه بخش عملی، کتبی عملی و اخلاق حرفه‌ای خواهد بود.

صلاحیت حرفه‌ای مربیان :

حداقل توانمندی‌های آموزشی و حرفه‌ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می‌رود.

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط‌ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد.

دانش :

حداقل مجموعه‌ای از معلومات نظری و توانمندی‌های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی که می‌تواند شامل علوم پایه (ریاضی، فیزیک، شیمی، زیست شناسی)، تکنولوژی و زبان فنی باشد.

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی. معمولاً به مهارت‌های عملی ارجاع می‌شود.

نگرش :

مجموعه‌ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت‌های غیر فنی و اخلاق حرفه‌ای می‌باشد.

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می‌شود.

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام استاندارد آموزش شایستگی:	
تسهیلگری	
شرح استاندارد آموزش شایستگی :	
تسهیلگری یکی از شایستگی های حوزه خدمات آموزشی است و شامل کارهای جلب مشارکت مردم و جوامع محلی، تسهیل فضای گفتگو و ارتباط در گروه و جوامع محلی، ارزیابی و برنامه ریزی مشارکتی، سازماندهی و شبکه سازی جوامع محلی، ایجاد هماهنگی و ارتباط با ذینفعان و دست اندرکاران می باشد.	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : کارشناسی	
حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت کامل جسمی و ذهنی	
مهارت های پیش نیاز : ندارد	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۸۰ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۲۰ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۶۰ ساعت
- زمان کارورزی	: ساعت
- زمان پروژه	: ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی	: ۲۵%
- عملی	: ۶۵%
- اخلاق حرفه ای	: ۱۰%
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
- دارا بودن حداقل میزان تحصیلات کارشناسی ارشد، ترجیحا مدیریت، ترویج و آموزش کشاورزی، توسعه روستایی، جغرافیا و برنامه ریزی روستایی و شهری، علوم اجتماعی، کشاورزی، علوم اقتصادی با حداقل ۵ سال سابقه کار مرتبط	
- دارا بودن حداقل میزان تحصیلات کارشناسی، ترجیحا مدیریت، ترویج و آموزش کشاورزی، توسعه روستایی، جغرافیا و برنامه ریزی روستایی و شهری، علوم اجتماعی، کشاورزی، علوم اقتصادی با حداقل ۱۰ سال سابقه کار مرتبط	

* تعریف دقیق استاندارد(اصطلاحی) :

تسهیلگری فرایندی است که در یک محیط گفتگو و تعاملی، دانش و توانایی های نامکشوف جوامع و گروه ها تبیین، تشریح و ساختار می یابد و این توانمندی ها در جهت اهداف توسعه ای جامعه و گروه قرار می گیرد. ابزاری برای تحرک بخشی به گروه ها و جوامع، هم افزایی گروهی و برنامه ریزی در گروه است. به فرایندی گفته می شود که فرد طی آن با اغنای فکری جامعه، آنها را برای رسیدن به هدف مورد نظرهمراه می سازد. هدف آن توان افزایی جامعه محلی و تسهیل مشارکت نهادینه و موثر مردم در فرایند توسعه و در راستای اجرای برنامه های اجتماع محور سازمان های بیرونی است.

* اصطلاح انگلیسی استاندارد(اصطلاحات مشابه جهانی) :

Facilitation

* مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

- الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع .....
- ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع .....
- ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع .....
- د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شایستگی

- کارها

ساعت آموزش			عناوین	ردیف
جمع	عملی	نظری		
۱۶	۱۲	۴	جلب مشارکت مردم و جوامع محلی	۱
۲۴	۱۸	۶	تسهیل فضای گفتگو و ارتباط در گروه و جوامع محلی	۲
۲۴	۱۸	۶	ارزیابی و برنامه ریزی مشارکتی	۳
۸	۶	۲	سازماندهی و شبکه سازی جوامع محلی	۴
۸	۶	۲	ایجاد هماهنگی و ارتباط با ذینفعان و دست اندرکاران	۵
۸۰	۶۰	۲۰	جمع ساعات	

	زمان آموزش			عنوان : جلب مشارکت مردم و جوامع محلی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۶	۱۲	۴	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
وایت برد کاغذ ماژیک وایت برد ویدئو دیتا پروژکتور رایانه				دانش : -رهیافت مشارکت و نگرش های برنامه ریزی -اهداف و ضرورت مشارکت جوامع محلی -مشارکت و انواع آن -اصول و ویژگی های کارگروهی -موانع و انگیزه های کارگروهی -مفهوم بالایی و پایینی و سلطه گری -مراحل تشکیل گروه -تفاوت گروه و تیم -نقش های کلیدی در کار تیمی
				مهارت : -شناسایی گروه هدف و جوامع محلی -شناسایی رهبران محلی و افراد کلیدی -آماده سازی و آگاهی رسانی جوامع محلی -اعتمادسازی و ایجاد انگیزه و ترغیب جوامع محلی -بسیج اجتماعی و توان افزایی جوامع محلی در روستاها و محله های شهری -رفع موانع کارگروهی -تشکیل هسته و گروه های توسعه اولیه

	زمان آموزش			عنوان : جلب مشارکت مردم و جوامع محلی
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
	نگرش : -افزایش اعتقاد، باور و علاقه به مشارکت و کارگروهی -صداقت در گفتار -دقت در انجام شناسایی جوامع و گروه ها -افزایش باور و اعتقاد به توان و دانش مردم و جوامع محلی			
	ایمنی و بهداشت : - رعایت اصول ارگونومی			
	توجهات زیست محیطی : -مدیریت مصرف انرژی -رعایت نکات حفاظت محیط زیست			

	زمان آموزش			عنوان : تسهیل فضای گفتگو و ارتباط در گروه و جوامع محلی
	جمع	عملی	نظری	
	۲۴	۱۸	۶	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
وایت برد کاغذ ماژیک وایت برد ویدئو دیتا پروژکتور رایانه				دانش : - مبانی و مفاهیم تسهیلگری - اصول رفتاری تسهیلگری - نقش ها، وظایف و مهارت های تسهیلگری - مهارت های ارتباطی و چرخه ارتباط موثر - شنود و بیان موثر و زبان بدن - فنون پرسشگری - انواع افراد ناسازگار، علل اخلاصگری و روش های مدیریت آنها - اصول رفتار شناسی - اصول فنون مذاکره و میانجیگری مهارت : - بکارگیری مهارت های ارتباطی - برقراری ارتباط با جوامع محلی - ایجاد ارتباط بین اعضاء جوامع محلی و گروه - تسهیل رهبری و هدایت گروه - ایجاد فضای تعامل و گفتگو در گروه و جوامع محلی - تسهیل اداره جلسات گروهی - مدیریت افراد ناسازگار - مدیریت تضاد و تعارض و حل اختلاف

	زمان آموزش			عنوان : تسهیل فضای گفتگو و ارتباط در گروه و جوامع محلی
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
	<p>نگرش :</p> <ul style="list-style-type: none"> -احترام به یکدیگر -احترام به نظرات و عقاید دیگران -صبر و حوصله در گوش دادن به نظرات دیگران -تحمل دیگران و انتقادپذیری -توجه به همه اعضای گروه -افزایش باور و اعتقاد به حل مسایل با گفتگو و تعامل -پذیرش اشتباه 			
	<p>ایمنی و بهداشت :</p> <ul style="list-style-type: none"> -رعایت اصول ارگونومی - 			
	<p>توجهات زیست محیطی :</p> <ul style="list-style-type: none"> -مدیریت مصرف انرژی -رعایت نکات حفاظت محیط زیست 			

	زمان آموزش			عنوان : ارزیابی و برنامه ریزی مشارکتی
	جمع	عملی	نظری	
	۲۴	۱۸	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
وایت برد کاغذ ماژیک وایت برد ویدئو دیتا پروژکتور رایانه				دانش : -توسعه پایدار و ارکان آن و سرمایه های پنج گانه -فرایند منطقی حل مساله -ابزارها و تکنیک های تسهیلگری -اهمیت و ضرورت استفاده دانش بومی -ابزارهای گردآوری و طبقه بندی اطلاعات (مصاحبه گروهی و گفتگوی نیم ساختاریافته، بارش افکار، نیازسنجی، مشاهده میدانی، نقشه منابع) -ابزارهای تحلیل اطلاعات (نمودار استخوان ماهی، درخت مشکل، ماتریس زوجی، شش کلاه تفکر) -ابزارهای راه حل یابی و انتخاب بهترین راه حل(ماتریس ارزیابی راه حل ها) -ابزارهای برنامه ریزی(ماتریس تحلیل مساله، تحلیل امکانپذیری اجرا، ترکیب و بسیج منابع، جدول برنامه ریزی اقدام) -طرح نویسی مشارکتی و مدیریت نتیجه محور -ابزارهای پایش و ارزشیابی مشارکتی(بوته اثربخشی)
				مهارت : -بکارگیری ابزارهای و تکنیک های تسهیلگری در انجام ارزیابی و پژوهش مشارکتی -بکارگیری ابزارهای گردآوری و طبقه بندی اطلاعات

	زمان آموزش			عنوان : ارزیابی و برنامه ریزی مشارکتی
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
				مهارت :
				-بکارگیری ابزارهای تحلیل اطلاعات
				-بکارگیری دانش بومی و فنی در حل مسایل
				-بکارگیری مهارت های حل مساله
				-بکارگیری دانش بومی و فنی در حل مسایل
				-بکارگیری ابزارهای راه حل یابی و انتخاب بهترین راه حل
				-برنامه ریزی مشارکتی و تدوین برنامه عملیاتی
				-سازماندهی فرایند اجرا (تامین منابع و اجرای برنامه ها و بکارگیری فرصت ها و امکانات جوامع محلی)
				-پایش و ارزشیابی مشارکتی
				نگرش :
				-خلاقیت و نوآوری
				-افزایش باور به دانش بومی
				-افزایش باور به ابتکارات محلی
				ایمنی و بهداشت :
				-رعایت اصول ارگونومی
				-
				توجهات زیست محیطی :
				-مدیریت مصرف انرژی
				-رعایت نکات حفاظت محیط زیست

	زمان آموزش			عنوان : سازماندهی و شبکه سازی جوامع محلی
	جمع	عملی	نظری	
	۸	۶	۲	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
وایت برد کاغذ ماژیک وایت برد ویدئو دیتا پروژکتور رایانه				دانش :
				-مفهوم انسجام اجتماعی و سرمایه اجتماعی
				-سازمان اجتماع محور
				-انواع ساختارهای جوامع محلی
				-تخصص و تجربه افراد جامعه محلی
				مهارت :
				-شناسایی نهادها و ساختارهای محلی و تقویت آنها
				-شناسایی و طراحی ساختار سازمان اجتماع محور
				-تدوین اساسنامه سازمان محلی
				-تعیین نقش های کلیدی و مسئولیت ها و تقسیم وظایف
				-شناسایی تخصص و تجربه افراد جوامع محلی
				-سازماندهی و تشکیل گروه های توسعه
				-سازماندهی، ایجاد و تشکیل سازمان اجتماع محور(محلی، نهادها ، تشکل ها، تعاونی ها)
				-شبکه سازی سازمان های اجتماع محور
				نگرش :
				-افزایش روحیه همکاری و مشارکت
				-توجه به برنامه ریزی پایین به بالا و بالا به پایین
			ایمنی و بهداشت :	
			-رعایت اصول ارگونومی	
			-	

استاندارد آموزش

- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : سازماندهی و شبکه سازی جوامع محلی
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
	توجهات زیست محیطی : -مدیریت مصرف انرژی -رعایت نکات حفاظت محیط زیست			

	زمان آموزش			عنوان :
	جمع	عملی	نظری	
	۸	۶	۲	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			ایجاد هماهنگی و ارتباط با ذینفعان و دست اندرکاران
وایت برد کاغذ ماژیک وایت برد ویدئو دیتا پروژکتور رایانه				دانش :
				- مفهوم انسجام سازمانی و هماهنگی و همکاری بین بخشی
				- دست اندرکاران (نهادهای مرتبط) و ذینفعان
				مهارت :
				- مطالعه اسناد موضوعی بالا دستی
				- شناسایی و آگاه سازی دست اندرکاران
				- تحلیل ذی نفعان و دست اندرکاران (نهادهای مرتبط)
				- ایجاد ارتباط و تعامل با نهادهای مرتبط
				- پیوند برنامه ریزی جوامع محلی و دست اندرکاران
				- هماهنگی و مشارکت دست اندکاران
				نگرش :
				- افزایش روحیه همکاری و مشارکت
				- توجه به برنامه ریزی پایین به بالا و بالا به پایین
				ایمنی و بهداشت :
			- رعایت اصول ارگونومی	
			-	
			توجهات زیست محیطی :	
			- مدیریت مصرف انرژی	
			- رعایت نکات حفاظت محیط زیست	

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	رایانه	با متعلقات	۱	
۲	ویدئو دیتا پروژکتور	با رزولوشن بالا	۱	
۳	تخته وایت برد	ابعاد ۸۰*۱۶۰	۱	
۴	صندلی	معمولی مخصوص کارآموز	۱۵	
۵	صندلی	چرخدار مخصوص مربی	۱	
۶	میز	مخصوص مربی	۱	
۷	میز	مخصوص کارآموز	۵	
۸	پرینتر	سیاه و سفید	۱	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود.

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	کاغذ	A4	یک بسته	
۲	خودکار	معمولی	۱۵	
۳	ماژیک	مخصوص وایت برد	۴	
۴	ماژیک	مخصوص کاغذ	۸	
۵	کاغذ	A1	۳۰ برگ	

توجه :

- مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود.

- برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	CD های آموزشی	مرتبط با تسهیلگری	۵	
۲	کتاب و منابع آموزشی	مرتبط با تسهیلگری	۵	

توجه :

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود.